

MİT VE FELSEFE

Myth and Philosophy

Yrd. Doç. Dr. Sema ÖNAL AKKAŞ*

ÖZET

Bir kültür olgusu olarak mit kendine özgü bir yapılanmadır. Mitler doğüstü dünyayı ve toplumsal dünyayı açıklar. Bir mit araştırmacısı olan G. Vico, mitolojinin ilk bilim olduğunu iddia etmiştir. Ona göre, tarih mitlerle başlar. Mitler, anlamsız boş birtakım hikayeler değildir. Gerçek hikayelerdir. Ancak, şiirsel bir anlatıma sahiptirler. Çünkü, bu ilk insanların soyut düşünme ve refleksiyon gücü gelişmemiştir. Onlar olağanüstü hayal gücüne sahiptirler. Mitler bu hayal gücü ve şiirsel anlatımın sonucudurlar. Mit, bu ilkel insanlarda, konuşma, anlatma, eylem ve nesne anlamlarına gelmiştir. Bu ilk insanlar şiirsel bir mantığa sahiptirler. Halk dilerinde bulunan metaforlar, bu şiirsel mantığın kalıntılarıdır. Dil araştırmacıları bu metaforlara bakarak ve dildeki kelimelerin kökenlerini inceleyerek ilk ulusların kurumları hakkında birtakım dökümanlar elde edebilirler. Fakat, filoloji bu noktada felsefeden yardım görmelidir. Felsefe, toplanan bu tikelleri eleştiri süzgecinde geçirecek birtakım tümel sonuçlara ulaşır.

Anahtar Kelimeler

Mit, felsefe, G.Vico.

ABSTRACT

Myth as a cultural fact is sui generis. Myths defines supernatural world and social world. G.Vico as a researcher of myths claimed that the first science is mythology. According to him, history begins with myths or poetical tales. Myths are not meaningless and useless tales. They are real tales and they have poetic expressions. Because, the rational thoughts and reflection potencies of these primitive peoples haven't developed. They have extraordinary memories. As to primitive peoples, myth, logos, fable mean talking, thinking, deed and thing. Their logic is poetical. Metaphors in folk languages are ruins of this poetical logic. When linguistic researchers examined the origin of languages, they reached the knowledge of the information of those nations. However philosophy and philology have to support and help each other. Philosophy criticizes particulars and reach universal conclusions.

Key Words

Myth, philoshopy, G.Vico

Bilindiği gibi mit, her şeyden önce bir kültür olgusu olarak karşımıza çıkar. Kültür ise *sui generis*, yani, kendine özgü bir alandır ve tabiat dünyasını inceleme yönteminden farklı bir bilimsel yöntemle incelenmelidir. Mythos, Yunanca'da söz, öykü anlamına gelir. Mitler, ilkel insan topluluklarının evreni, dünyayı ve tabiat olaylarını kişileştirerek yorumlamak, henüz sırrını çözemedikleri hayatın ve evrenin çeşitli görünüşlerini bir anlam kolaylığına bağlamak ihtiyacından doğmuş öykülerdir. Ancak, mitolojik mantığa göre, evrendeki her şeyin gözle görünür ya da görünmez her olgunun doğada bir benzeri bir eşi vardır. Miti tanımakla 'şey'lerin kökeni tanınır. Mitosta kendi-

ne özgü bir mantık ve iç tutarlılık vardır. Mitoslar dinlerin de başlangıcıdır. Levi Strauss "yazısız toplumlarda mitolojinin amacının geleceğin bugüne ve geçmişe bağlı kalmasını sağlamak olduğuna, günümüzde mitolojinin yerini tarihin aldığına ve aynı işlevi gördüğüne dikkat çeker. Eskiler bir şeyleri saklamak için de mitleri kullanmışlardır. Campell'e göre, mitoloji dolayısıyla uygarlık şiirselidir. Fakat, keyfi yorumlamalara hiç de açık değildir ((Necatigil,1986:7, Ateş 2001: 13)

Bu makaledeki amacımız, mitin ne olduğu hakkındaki teorileri de göz önünde bulundurarak, özellikle, İtalyan filozof, Giambattista Vico'nun mit hakkın-

* Mersin Üniversitesi Uluslar arası İlişkiler Bölümü.

daki görüşlerini göstermektedir. Giambattista Vico (1668-1744), tarih ve kültür dünyasının tabiat dünyasından farklı yöntemlerle incelenmesi gerektiğini vurgulayarak, kültürü ve tarihi anlamayı görev edinmiş olan disiplinlerin yolunu açmıştır. Vico, kültür felsefesi ve mitoloji felsefesinin de kurucusu kabul edilmiştir. Ernest Cassirer, Vico için “mitin gerçek kâşifi” der. Vico’ya göre ilk bilim mitolojidir. Tarih, şiirle başlamıştır. İlk insanların şiir tarzında konuşması, yani, hayal gücüne dayalı ölçü ve ritimle anlatıları tarihsel bağlam açısından bir anahtardır. Çünkü, hayal gücünün üretimi şiirselidir. Şiir, Vico’ya göre, eski insanların dilidir. Dünyanın düşünsel olarak betimlenmesinden ziyade bedensel imajlar yoluyla betimlenmesidir. Mitoloji ve şiir arasında keskin bir çizgi yoktur. Mitoloji, Homer’de olduğu gibi şiir yoluyla insanî eylemleri kaydeder. Vico’ya göre, Homer de zaten şahsen yaşamış biri değildir. Şiirsel bir karakter olarak bir şehrin, bir sosyal oluşumun, bir klanın ortak karakteridir. Şiirsel karakterler, yabancı insanların sosyal hayatlarına girmemizde rehber olan işaretler ve fiziksel objelerin sessiz dilinin yerini alan hayalî bir cins veya sembolik açıklamalardır. Şiirde, insanlar veya halklar yalnızca sözel olarak hep birden tek bir dil konuşurlar. Sistematik düşünce, felsefe ve bireysel farklılıklar daha sonra gelir. Birliktelik, kolektiflik çözüldüğü zaman ve halk dili geniş bir şekilde kullanılmaya başlandığı zaman toplumların çeşitli kanunları da yazılmaya başlar. Ancak, dil orijinal belleği korur ve halk dilinde şiirsel imajlar alıkonur. Vico, bununla ilgili olarak kullandığı tarihsel metodoloji bağlamında bir çok örnek aktarır. Bu örneklerle, şiirin işaret dilinden doğduğunu gösterir. Dahası, şiir şarkıdır ve dini imajların doğuşudur .

Vico’ya göre, ‘mantık’¹ (logic) terimi ‘logos’tan gelir. Bu terimin ilk ve uygun anlamı, İtalyanca’ya *favella* (konuşma)

olarak geçmiştir. Grekçe’de ise *fable*, *mythos*, *myth* olarak da adlandırılır. Latince *mutus*, *mute* (sessiz) kelimeleri de buradan gelir. Çünkü konuşma, ilkin zihinsel olarak veya işaret dili olarak, henüz konuşmanın olmadığı sessiz zamanlarda doğmuştur. Vico, Strabo’dan alıntı yaparak savını destekler. Strabo, bu işaret dilinin, sözel veya açık ifade- li (articulate) dilden önce var olduğunu söylemiştir. Bundan dolayı *logos*, hem kelime hem de bir düşüncedir. Çünkü, konuşmaktan daha çok derin düşünceye (meditation) önem vermek, dinlerin evrensel bir özelliğidir. Böylece, ulusların sessiz zamanlarındaki ilk dili, ister genel jestlerle isterse ifade edilen fikirlerle doğal veya doğrudan bağlantısı olan fiziksel objelerle olsun, işaretlerle başlamış olmalıdır. Keza, bu *logos* (düşünce, akıl) veya kelime Vico’nun, Thomas Gataker’in *De instrumenti stylo* adlı eseriyle desteklediği gibi İbraniler için *davar* (eylem, deed) Grekler için ‘şey’ ya da nesne (thing) anlamına da gelir. Benzer şekilde, *mythos*, *vera narratio* (doğru konuşma) olarak ilkin Platon’un, sonra Iamblichus’un, dünyada aynı zamanda konuşulduğunu söyledikleri doğal konuşma olarak tanımlanmıştı. Vico’ya göre, Platon’un bu konuşmayı *Cratylus* adlı eserinde tekrar ele alma gayreti bu yüzden boşunaydı. Hatta Platon, bu nedenle Aristoteles ve Galen tarafından eleştirilmiştir. Çünkü, dinsel şairler tarafından konuşulan bu ilk dil, işaret ettiği şeylerin tabiatı ile uyum içinde olan dil (Tanrı’nın Âdem’e bahsettiği ve her nesnenin tabiatına uygun olarak nesnelere isim vermesi demek olan *onomathesia* yani kutsal dil) değildi, ancak, fiziksel tözlere hayat atfeden ve çoğunu da tanrısal olarak tasarlayan hayalî bir konuşmaydı (Werner, 1976: 831, Vico, 1725. paragraf 811, 819)

Vico’ya göre, şiirsel hikmet dünyanın ilk hikmetidir. Örneğin en eski yazar olarak bilinen Homer’in eserleri

o zamanın toplumsal, siyasi kurumlarının ipuçlarını bize verir. Filoloji de, felsefe de bu ilk insanların kurumlarını inceleyerek düşünme biçimlerine ulaşabilir. Ancak felsefe ve filoloji bu konuda birbirinden yardım görmelidir. Zira tek başlarına bu ilk insanî kurumların incelemesini gerçekleştiremezler ve ilk insanî düşünüş tarzına ulaşmazlar. Bunlar en eski gelenek ve göreneklerin doğru ve güvenilir tarihleridir. Bu tarihler doğal olarak, halk birliklerinin belleklerinde korunmuştur. Çünkü bu ilk uluslar da küçük çocuklar gibi harika bir şekilde işleyen güçlü belleklere sahip olmalıydılar. Bu bakımdan bütünüyle bedenden ibaret olan ve hiçbir konu üzerine yönelerek düşünmeyen (reflection) insanlar, tikelleri algılamada çok canlı duyulara, onları kavramada ve genişletmede güçlü imgeleme, kendi özelliklerinden kaynaklanan tutku ve duygularından bir cins (genera) yaratmada keskin intikale; ve onları korumada sağlam bir belleğe sahip olmalıydılar. Bu yetenekler, zihinle ilgilidir. Fakat, kökleri bedendedir ve güçlerini bedenden alırlar. Vico, bellek ile hayal gücünün aynı olması nedeniyle Latince’de bu iki kelimenin tek bir kelime ile *memoria* olarak adlandırıldığını söyler. Ona göre, ilk ulusların mısra ile konuşması doğal bir gereksinimdir. Ortak el yazısı karakterlerinin henüz icat edilmediği zamanda, ulusların mısra biçiminde konuşmaları hayran uyandıran bir durumdur. Çünkü, bu ilk ulusların ailelerinin ve şehirlerinin tarihlerini çok kolayca belleklerinde kolayca tutabilmeleri için ölçü ve ritim gereklidir (Vico,1725: paragraf, 833)

Halk dillerindeki mecazlara baktığımızda, ilk mecazlar, şiirsel mantığın sonuçlarıdır. En parlak ve bu yüzden en çok gereken ve sık kullanılan ise metaforudur. Metafor, yukarıda söz konusu edilen metafizikle uyum içinde cansız şeylere duygu ve tutku verir. Metafor ile cisimlere canlı varlıklar olmayı atfeden

ilk şairler, kapasiteleri ölçüsünde bu cisimlere duygu ve tutku yüklemişlerdir ve onları fabllar hâline getirmişlerdir. Böylece, bu şekilde biçimlenmiş her metafor kısaca bir fabldır. Bu durum, metaforların dillerde görünmeye başladığı zamanı tayin etme bakımından bir temel verir. Cisimlerden, benzerlik yoluyla soyut zihin faaliyetlerine taşınan bütün metaforlar, felsefelerin ortaya çıkmaya başladığı zamandan bu yana tarihlendirilmelidir. Bunun ispatı da şudur: Günümüzde, iyice incelmış sanatlar ve derinlemesine gelişmiş bilimlerin ihtiyaç duyduğu terimlerin büyük çoğunluğu, kırsal kökenlidir. Dünyadaki ilk insanlar², doğal olarak doğru olan çocukların basitliğine sahip oldukları için, ilk fabllar, hiçbir şeyi yanlış taklit edememiştir; bu yüzden bu fablların yukarıda tanımlandığı gibi gerçek hikâyeler olmaları gerekir (Vico,1725: paragraf, 240,401,402, 408)

Vico’ya göre ilk bilim mitolojidir. Ulusların tabiatı hakkında bir araştırma yapmak istiyorsak öncelikle ulusların mitolojilerine bakmamız gerekir. Bu mitolojik anlatılar bize ulusların toplumsal kurumlarını verecektir. O halde, Vico için mitler anlamsız, çarpık bir takım anlatılar değil gerçeği anlatan hikayelerdir. Çünkü, ona göre insan anlamadan insan olmuştur. Bu şu demektir. Anlama bir refleksiyon gücünü gerektirir. Yani bir konu üzerinde yoğunlaşıp o konu üzerinde tekrar tekrar düşünmeyi gerektirir. Bu ise soyut düşünme yeteneğini gerektirir. Soyut düşünme kavramlarla düşünmedir. Halbuki, Vico’ya göre, bu ilk insanlarda, soyut düşünme yeteneği henüz gelişmemiştir. Genel kavramları yoktur. Düşünme güçlerinden ziyade hayal güçleri, imgelemleri gelişmiştir. İçinde yaşadıkları evreni anlamaları, kendileri hakkındaki bilgileri kadardır. Yani kendilerini evrenle özdeşleştirerek evreni anlamaya çalışmaktadırlar. Bu tür anlatımlar, günümüzde bile birçok

dilde benzer şekilde kalmıştır. Bütün dillerde, cansız şeyleri anlatan ifadelerin büyük çoğunluğunun, insan bedeni ve bölümlerinden; ve insanî duyu ve tutkularından çıkarılarak metafor yoluyla biçimlenmiş olması dikkate değerdir. Örneğin, tepe veya başlangıç için baş; bir yamaç için sırt veya omuzlar; iğnelerin gözleri, herhangi bir şeyin açılan yeri için ağız; bir fincanın veya testinin ducağı; tırmığın, testerenin, tarağın dişleri; buğdayın saçağı, ayakkabının dili, ırmağın oburluğu, kara parçasının boğazı (kıstak), denize dökülen kollar (ırmaklar için), saatin kolları, merkez için yürek (Latinler göbek demek olan *umbilicus*'u kullanmıştır), yelkenin karnı, son ve alt demek için ayak; meyvanın eti, bir taşın veya mineralin damarı, şaraplık üzüm-lerin kanı, toprağın iç kısımları vs. Yine aynı şekilde, insani duygular yüklenen şu ifadeler de hemen hemen bütün dillerde benzerdir: Gökyüzü veya deniz gülümser, rüzgâr hiddetlenir, dalga mırıldar, bir beden, büyük bir ağırlık altında inler. Çiftçiler, tarlaların susuz olduğunu, meyvanın doğduğunu, tarlaların taneyle kabardığını söylerler. Aynı şekilde sayısız örnek, başka dillerden de toplanabilir. Bütün bunlar, bizi şu sonuca götürür: “İnsan cehalet hâlinde kendini evrenin kuralı yapar.” Keza, örneklerde de görüldüğü gibi insan, kendisine bütün bir dünya olarak anlam vermiştir. Öyle ki, akılsal metafizik, insanın her şeyi öğrenerek insan olduğunu öğretirken, bu hayâl gücüne dayalı metafizik, insanın her şeyi anlamadan insan olduğunu gösterir ve belki de, bu sonraki önerme önceki önermeye göre daha doğrudur. Çünkü insan anladığı zaman zihnini genişletir ve şeyleri daraltarak zihninin içine alır. Fakat anlamadığı zaman kendisinden şeyleri yapar ve kendini onlara dönüştürerek onlar olur Vico, 1725: paragraf, 120, 405)

O halde, felsefede büyük tartışma konusu olan “insan her şeyin ölçüsüdür”

savı bu mitolojik anlatımlara kadar geri götürülebilir. Çünkü bilinmedik şeyler elde olan ve bilinen şeylerle açıklanabilir. Yoktan yeni bir şey var edilemez.

Vico'ya göre, soyut düşünme yeteneği gelişmiş olan günümüz insanının bu ilk insanların hayal gücüyle düşünme biçimine girebilmesi ve onları anlayabilmesi çok zordur. Ancak, dil incelemeleri yoluyla birtakım ipuçları elde edilebilir ve ulusların ilk ortaya çıkışlarında var olan toplum düzenleri yönetim biçimleri, töreleri ve kanunları hakkında birtakım bilgiler elde edilebilir. Filoloji bu ilk insanların toplumsal yaşayışları ile ilgili birtakım örnekler sağlar. Fakat felsefe olmadan bunlara bütüncül bir bakış açısı ile yaklaşamaz. O halde felsefe ve filoloji birbirinden yardım ve destek görmelidir. Burada filolojiden kasıt, tarih, dilbilim etnoloji, antropoloji, halkbilim vs. gibi günümüzde çeşitli dallara ayrılmış ve kültürü farklı bakış açılarından inceleyen bilimler kastedilmektedir.

Vico'ya göre, bütün ulusların tarihleri fabl ile başlar. Fabl yukarıda da belirttiğimiz gibi mit, öykü anlamına gelmektedir. Örneğin, Grekler arasında ilk bilgiler, din adamları olan şairlerdir. Vico'ya göre, bu dinsel şairler, Jove'u, Kibele'yi veya Berenthina ve Neptün'ü ilkin, tamamen sessiz olan işaret dili ile gök, yer ve denizin tözü olarak açıklamışlardır. Bu tanrıların canlı olduğunu hayâl etmişler ve bu yüzden duyularına doğru gelen şeylerin tanrılar olduğuna inanmışlardır. Bu üç tanrı aracılığıyla, gökyüzüne, toprağa ve denize bağlı olan her şeyi açıklamışlardır. Buna benzer olarak, örneğin, tüm çiçekleri Flora ile tüm meyveleri Pomano ile göstermişlerdir. Fabllar, kökenleri bakımından gerçek ve şiddet dolu hikayeler idi. Doğayısıyla, mythos, fabl, doğru öykü (*vera narratio*) olarak tanımlandı. Bunlar, köken itibarıyla, ham ve kaba oldukları için, gitgide asıl anlamlarını kaybettiler, sonra değiştiler, sonuç olarak olağandı-

şı hâle geldiler bundan sonra karanlık, sonra rezalet dolu ve sonunda da inanılmaz hâle geldiler. Bu fabllar, Homer'e atfedilen eserlerde de bozuk ve çarpık bir halde alınmıştır. Fablların esasını teşkil eden şiirsel karakterler, formları ve nesnenin özelliklerini konulardan soyutlayamayan doğal bir gereksinimden doğmuştur. Sonuç olarak, tikelleri tümel bir fikir haline getirmeye çalışmak fablların önemli bir özelliğidir. Bununla ilgili olarak, Aristoteles der ki "sınırlı düşünceye sahip insanlar, her tikeli bir maksime yükseltir". Bunun nedeni, sınırsız olan insan zihninin, duyuların gücüyle sınırlandırıldığı için kendi ilahi tabiatını başka türlü ifade edemiyor ve hayal gücü içinde yer alan tikelleri genişletmek zorunda kalıyor olmasıdır. Şiirsel mantığın bir sonucu olan şiirsel konuşma tarzı, tarihsel süreç içinde uzun süre devam etmiştir (Vico, 1725: paragraf, 125, 199, 127, 209, 221, 222, 232, 239, 401, 412, 416, 708, 808, 814, 815).

Halk geleneklerine baktığımızda, bu geleneklerin, ortaya çıkışından itibaren uzun süre o halkın tümü tarafından bir değer olarak korunduğunu böylece, gerçekliğini ve varlığını koruduğunu görürüz. Vico'ya göre, ilk uluslara baktığımızda her ulusun, bir Gök tanrısı ve onun oğlu olan ulus kurucusu tipi vardır. Bu durum, insanlar arasında, kahramanların tanrısal kökenli oldukları şeklindeki yanlış bir kanıdan doğmuş olan kahramansallığın başlangıcına işaret eder. Halbuki, bu durum bu ulusların din olmadan kurulamayacağını ve kahramanca cesaret olmadan gelişip büyüyeceklerini göstermektedir. İlk fabllar veya mitoslar, sivil (*civil*, yani yabani ve vahşi değil, medeniyet kurmaya başlayan anlamında) ve toplumsal gerçeklikleri ve bu nedenle ilk insanların tarihlerini de içermiş olmalıydılar. Bu durumda bir ulusun dili, o ulusun dünyadaki ilk günlerindeki âdetleri için büyük bir tanık olmalıdır. Keza, insan-

lar, doğal olarak, toplum içinde bir arada bulunmalarını sağlayan kanunları ve kurumları belleklerinde korumaya eğilim gösterirler (Vico, 1725: paragraf, 149,152,197,198,201).

Sonuç olarak, kültür sosyal bir mirastır. Mit, şeylerin ve kurumların kökeni hakkında boş bir spekülasyon değildir. Yalnızca, tabiatın teması ve tabiatın kanunlarının ifadesi de değildir. Mitler, bir kabilenin sosyal düzeni, ekonomik uğraşları, sanatları, becerileri, dini ya da sihirsel inançları ve dini törenleridir. Bir topluluğun kurumlarında, o topluluğun uğraşlarını dile getiren ilkel gerçekliğin ifadesi oldukları gibi, o topluluğun önceki var olan düzenini de doğrularlar. Ahlaki değerlerin geçmişteki ilkel şeklini bize verirler. Mitin kendine özgü bir formu vardır. Gelenek ve inancın tabiatı ile, kültürün sürekliliği ile, yaşlı ve genç arasındaki bağlantı ile yani geçmişteki insanî değerlerle yakından bağlantılıdır. Mitin fonksiyonu, geleneği genişletmek, toplumun değerlerini yüceltmek ve daha büyük, daha yüksek daha doğüstü ve daha etkili bir gerçeklik değerine bağlamaktır (Malinowski, 1990: 87-88,132).

Mitler halk hikâyeleri gibi ilkel hikâyelerdir. İkisi, bir tek noktada ayrılır. Mitler, tabiatüstü dünyanın hikâyeleridir ve bu yüzden dini bir karışımları da vardır. Ancak mitolojiyi incelemek folkloru incelemekten ayrı düşünülemez. Çünkü, mitler, halk düşüncesinin ilkel şeklidir. Mit ilkel insanı bir tür bilimsel dürtü ve bilgi açlığıyla donatır. Mitin ilkel kültürlerde vazgeçilmez bir işlevi vardır. İnançın ifadesidir. İnsan uygarlığının bir parçasıdır. İlkel insanlığın ve ahlaki bilgeliliğin bildirgesidir. Mit boş bir zihinsel uğraşı değil çevreyle pratik ilişkinin canlı bir bileşenidir (Culture md: 1968).

O halde Schelling'in de dediği gibi mitolojinin şuur dışında gerçekliği yoktur. O, yalnızca şuurda meydana gelebilir fakat mitolojiyi yaratan şuur değil-

dir. Ancak ondan şuurun belirli bir hali yani mitolojik şuur doğar. Hayal gücünün üretimidir. Dış gerçekliğin abartılı olarak ve bazı değerleri yüceltme ihtiyacından dolayı böyle bozuk çarpık ve olağandışı formlar almış olmalıdır. Mit, kronolojik olmayan önceliği ve sonralığı belirlenmemiş müphem bir zaman içinde gelişir. Bunun psikolojik ve astronomik zamanla bir ilişkisi yoktur. Bu zamanın ölçüsü başı ve sonu yoktur (Ülken, 1986:308,309) Casirere'e göre mitik düşünüş biçimi bilim ve felsefenin karşısındadır. Mitin içerisinde sabit ve ayrılmış bir nedenler dünyası yoktur. Her biçim bir diğerine dönüşebilir. Her şey her şeyden çıkmış olabilir (Cohen, 2005:271). Mitosların kaybolması Mircae Eliade'ye göre, tarihin başladığının alametidir. Artık tekrarlı ayinlerdeki Ezeli Dönüş'ün yerini takvim ve kronolojinin zamanı alır. Belirsiz boşluğun yerini ölçülen mekan alır. Mekanı ve zamanı belirsiz olan anonim kahramanların yerine belirli ve bir zamanda yaşamış insanlar geçer. Fakat birçok kültürlerde mitostan kurtulma mitoslu düşünceyi birdenbire ortadan kaldıramamıştır. İlim ve felsefenin doğuşundan sonrada onun kalıntıları yaşamıştır. Yalnız primitif düşüncenin yerini objektif düşünce aldııkça mitoslar gerçek olmaktan çıkarak mecaz olmuşlardır. Felsefe adeta bu iki, şuurun ortasında doğmuştur. Hesiod'un Thegonie'sinden başlayarak Eflatunun diyaloglarına kadar mitoslar mecaz ve sembol halini almışlardır. Bu sembolleşme Platon'da gerçekleşmiştir (Ülken, 1986: 313,316). Levi Strauss'un temel tezi, kültür ürünlerinin görünüşte çok çeşitlilik göstermesinin yanı sıra görünenin altında yapısal düzeyde evrensel birtakım ortak öğelere sahip bulunduğu. Doğru bir yöntemle tüm kültürlerde ortak olan unsurlara ulaşılabilir. Kültür yapısının esas mesajı da budur. Bu zaman ve mekanı karmaşık anlatılarda belli gerçekler vardır. Hatta Schillman

bu mitolojik söylemleri takip ederek Truva şehrini bulmamış mıdır?(Ateş, 2001:15,19)

NOTLAR

1 Vico dünyadaki ilk insanlar derken gentil insanlığı kasteder. Çünkü o, insanlığı İbraniler ve gentiller diye ikiye ayırmaktadır ve İbraniler, ona göre, başlangıçtan beri Gerçek Tanrı'nın emirlerine uygun davranmaktadırlar. Gentiller ise, Gerçek Tanrı'nın varlığında habersiz olmuş ve büyük yeryüzü ormanına dağılarak kendi tanrılarını ve toplumsal kurumlarını oluşturmaya başlamışlardır. Ancak, gentillerin böyle bir duruma düşmesi yine de Gerçek Tanrı'nın ilahi inayeti sayesinde

2 Vico dünyadaki ilk insanlar derken gentil insanlığı kasteder. Çünkü o, insanlığı İbraniler ve gentiller diye ikiye ayırmaktadır ve İbraniler, ona göre, başlangıçtan beri Gerçek Tanrı'nın emirlerine uygun davranmaktadırlar. Gentiller ise, Gerçek Tanrı'nın varlığında habersiz olmuş ve büyük yeryüzü ormanına dağılarak kendi tanrılarını ve toplumsal kurumlarını oluşturmaya başlamışlardır. Ancak, gentillerin böyle bir duruma düşmesi yine de Gerçek Tanrı'nın ilahi inayeti sayesinde.

KAYNAKLAR

Vico, Giambattista. **New Science**, 1725. paragraf 811, 819. Translated by Thomas

Goddard Bergin and Max Harold Fischer, Cornell University Press Ithaca and London.

Cassirer, Ernst. **Sembolik Formlar felsefesi II**, Mitik Düşünme. Çev: Milay Köktürk. Hece Yayınları, Ankara, 2005.

Cohen, Percy S. "Mit Kuramları". çev. Evrim Ölçer Özünel. **Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 2**. Yayına Hazırlayanlar: M.Öcal Oğuz, Selcan Gürçayır. Milli Folklor, Ankara, 2005.

Ülken, Hilmi Ziya. **Varlık ve Oluş**. A.Ü.İlahiyat fakültesi Yayınları, 1986

Encyclopedia of the Social Sciences, Culture maddesi The Macmillian Company, New York,1968.

Werner J. Cahnmann, "Vico and Historical Sociology". **Social Research**. Autumn, New York, 1976.

Bayat, Fuzili. **Mitolojiye Giriş**. Karam yayınları, Çorum 2005

Necatigil, Behçet. **Mitolojya**, Sel yayınları, İstanbul, 1986.

Ateş, Mehmet. **Mitolojiler ve Semboller Ana Tanrıça ve Doğurganlık Sembolleri**, (yayinevi yok), Eylül, 2001.

Malinowski, Bronislaw. **Büyük, Bilim ve Din**. Çeviren: Saadet Özkal. Kabalca, 1990.